

Pwyllgor	Pwyllgor Craffu Cymunedau
Dyddiad	18 Ebrill 2024
Teitl	Trefniadau cyflawni Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd ac Ynys Môn
Aelod Cabinet	Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn
Pwrpas	I adolygu trefniadau cyflawni'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a monitro cynnydd o ran gweithredu Cynllun Llesiant 2023-2028

1.0 Cyflwyniad a chyd-destun

1.1 Dyma gyflwyno trefniadau cyflawni Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) Gwynedd a Môn ar gyfer 2024-2025 yn seiliedig ar ein Cynllun Llesiant 2023-28.

1.2 Mae [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#) yn rhoi dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r ddeddf yn seiliedig ar yr egwyddor o ddatblygiad cynaliadwy ac mae'n gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i osod a chyhoeddi amcanion llesiant a chymryd pob cam rhesymol i gyflawni'r amcanion hynny. Hefyd, sefydlodd y Ddeddf Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus gyda chynrychiolaeth gan gyrff cyhoeddus a chyrrff gwirfoddol allweddol. Bob pum mlynedd, mae'n rhaid i Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus baratoi a chyhoeddi asesiad o gyflwr llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yn eu hardaloedd a defnyddio hyn fel sail i'r Cynllun Llesiant ar gyfer y pum mlynedd i ddod.

1.3 Un o'r prif heriau i'r Bwrdd yw sefydlu lle gallwn ychwanegu'r gwerth mwyaf a gwneud gwahaniaeth gyda'n gilydd, gyda'r adnoddau a'r capasiti cyfyngedig sydd ar gael i ni. Wrth ddatblygu'r Cynllun Llesiant, cawsom sgysiau am ble y gallwn wneud y cyfraniad mwyaf heb ddyblygu'r gwaith da sydd eisoes ar y gweill mewn partneriaethau a sefydliadau eraill. Mae'r Bwrdd wedi dysgu o brofiad ac wedi addasu ei strwythurau dros y cyfnod.

1.4 Amcanion Cynllun Llesiant 2023-28:

Cyhoeddwyd Cynllun Llesiant 2023-28 Gwynedd a Môn ym mis Mai 2023. Mae **tri Amcan Llesiant penodol, sef:**

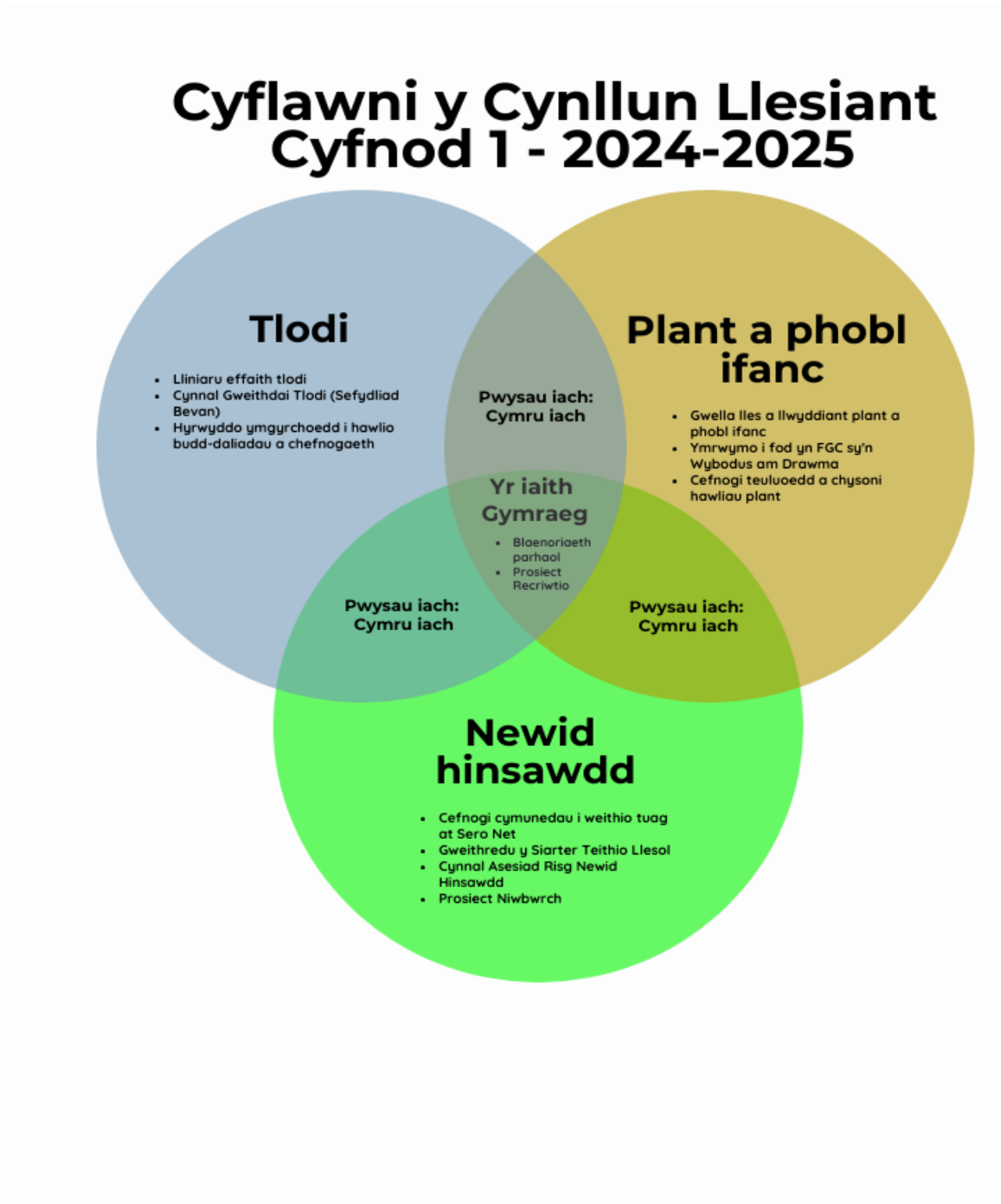
- *Rydym am weithio gyda'n gilydd i liniaru effaith **tlodi** ar lesiant ein cymunedau.*
- *Rydym am weithio gyda'n gilydd i wella lles a llwyddiant ein **plant a phobl ifanc** er mwyn gwireddu eu llawn botensial.*
- *Rydym am weithio gyda'n gilydd i gefnogi ein gwasanaethau a'n cymunedau i symud tuag at **Sero Net Carbon**.*

1.5 Mae'r **iaith Gymraeg** yn flaenoriaeth parhaol i'r Bwrdd ac rydym yn ei hyrwyddo ym mhob maes o'n gwaith.

1.6 Mae methodoleg System Gyfan a Pwysa Iach: Cymru Iach wedi ei fabwysiadu felfel llinyn euraidd drwy'r gwaith yma. [Pwysau Iach: Cymru Iach](#) (PICI) yw strategaeth hirdymor Llywodraeth Cymru i atal a lleihau gordewdra yng Nghymru trwy gyfrwng dull system gyfan. Lanswyd y strategaeth 10 mlynedd hon yn 2019, ac mae'r sylw pennaf ar arweinyddiaeth a galluogi newid trwy gyfrwng dull sy'n seiliedig ar systemau a wnaiff roi sylw i arweinyddiaeth, cydweithredu a chyfranogi lleol, a galluogi gweithredu lleol. Yn y cyd-destun hwn, mae defnyddio dull systemau cyfan yn golygu gweithio ar y cyd â phawb (gweithwyr proffesiynol a chymunedau lleol) a all ddylanwadu ar lif dewisiadau bywd iach a fforddiadwy a chreu cyfleoedd i alluogi pobl i symud mwy. Trwy weithio yn y dull hwn, gallwn weithio ar yr un pryd i leihau anghydraddoldebau iechyd ac arafu'r newid yn yr hinsawdd.

2.0 Cynllun Cyflawni 2024-2025:

Yn hytrach na manylu ar gynllun gwaith 5 mlynedd, cytunodd Aelodau BGC i fwrw ymlaen â Chynlluniau Cyflawni blynyddol ar gyfer y Cynllun Llesiant. Mae'r diagram isod yn dangos sut y bydd y Bwrdd yn blaenoriaethu cyflawni'r amcanion ar gyfer y cyfnod 2024/2025.

Bydd y Cynllun Cyflawni hwn yn destun adolygiad parhaus gan y BGC i sicrhau cynnydd. Mae'r trefniadau canlynol wedi'u rhoi ar waith:

- 2.1** Oherwydd llwyddiannau blaenorol a ffocws parhaus yr Is-grŵp Iaith Gymraeg, cytunodd y BGC y dylai barhau yn ei ffurf bresennol – dan gadeiryddiaeth Dr Lowri Hughes o Brifysgol Bangor. Yn dilyn asesiad academiaidd annibynnol o effeithiolrwydd is-grwpiau BGC eraill, penderfynwyd bwrw ymlaen â'r argymhelliad i sefydlu grwpiau Tasg a Gorffen â mwy o ffocws gweithredol ar gyfer pob cam gweithredu.
- 2.2** Felly, bydd pob un o'r camau gweithredu sydd wedi'u blaenoriaethu o dan y tri phrif amcan yn cael eu rhoi ar waith gan Grŵp Tasg a Gorffen gyda staff gweithredol o sefydliadau sy'n aelodau o'r BGC yn cydweithio i gyrraedd y nod tymor byr. I gefnogi'r gwaith, byddwn yn defnyddio methodoleg Dull System Gyfan ar gyfer Pwysau Iach: Cymru Iach gyda mewnbwn gan gydweithwyr Iechyd Cyhoeddus Cymru.
- 2.3** Mae'r Grwpiau Tasg a Gorffen sydd eisoes ar waith ar gyfer Cynllun Cyflawni 2024 – 2025 yn cynnwys:

Amcan/ Gweithred (Gweler y diagram Venn uchod)	Gweithredu
Amcan Tlodi:	
▪ <i>Cynnal Gweithdai Sefydliad Bevan</i>	<i>Grŵp Tasg a Gorffen</i>
▪ <i>Hyrwyddo ymgyrchoedd hawlio budd-daliadau</i>	<i>Tim Cefnogi yn cydlynu</i>
Amcan Plant:	
▪ <i>Bod yn BGC sy'n Wybodus am Drawma</i>	<i>Grŵp Tasg a Gorffen</i>
▪ <i>Cefnogi teuluoedd a chysoni hawliau plant</i>	<i>Grŵp Tasg a Gorffen</i>
Amcan Newid Hinsawdd:	
▪ <i>Gweithredu'r Siarter Teithio Llesol</i>	<i>Grŵp Tasg a Gorffen</i>
▪ <i>Cynnal Asesiad Risg Newid Hinsawdd ar ôl-troed BGC Gwynedd a Môn</i>	<i>Grŵp Tasg a Gorffen gyda Cyfoeth Naturiol Cymru yn arwain</i>
• <i>Hacathon Niwbwrch - Treialu dull gwahanol, cydweithredol o fynd i'r afael â mater arwyddocaol ond cyffredin ar lefel gymunedol benodol (Cronfeydd rhanbarthol wedi'u dyrannu i ariannu peilot).</i>	<i>Grŵp Tasg a Gorffen –gyda CSYM, CNC a Tim Cefnogi'r BGC.</i>
Blaenoriaeth y iaith Gymraeg:	
Mae'r ganolfan Gymraeg ar gyfer cynllunio ieithyddol (IAITH cyf) wedi'i chomisiynu i ymchwilio i heriau a llwyddiannau cynllunio gweithlu dwyieithog ymhlith sefydliadau sy'n rhan o'r tri Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yng Ngogledd Cymru. Gofynnwyd i IAITH archwilio pam fod sefydliadau cyhoeddus ar draws gogledd Cymru yn cael trafferth recriwtio staff i swyddi Cymraeg eu hiaith, ac a oedd yr ateb yn gorwedd o fewn y prosesau recriwtio eu hunain. Dyddiad cwblhau y prosiect = 30/04/24	Is-grŵp Iaith Gymraeg

3.0 Monitro

Mae'r is-grwpiau a nodwyd uchod yn atebol i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus mewn perthynas â chyflawni unrhyw waith a gomisiynir. Mae'r is-grwpiau yn diweddarau'r Bwrdd ar gynnydd yn chwarterol, ac yn ystod cyfarfodydd y Bwrdd ceir her a thrafodaeth ar yr adroddiadau o gynnydd maent yn eu cyflwyno. Mae gan dîm cefnogi'r Bwrdd hefyd rôl i'w

chwarae rhwng cyfarfodydd y Bwrdd i gefnogi a chynnal gwaith yr is-grwpiau. Yn ogystal mae adroddiad blynyddol yn cael ei gyhoeddi gan y Bwrdd sy'n crynhoi cynnydd wrth i'r Bwrdd weithio tuag at gyflawni ei amcanion strategol.

4.0 Trefniadau Craffu

Mae gwaith y Bwrdd yn cael ei wirio'n gyson gan Bwyllgorau Craffu / sgriwrtini Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Ynys Môn. Mae'r Ddeddf Llesiant a'r canllawiau cenedlaethol cysylltiedig yn nodi 3 rôl ar gyfer pwyllgorau sgriwrtini Awdurdodau Lleol wrth ddarparu atebolrwydd democrataidd i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus:

- Adolygu trefniadau llywodraethu'r BGC
- Ymgynghorai statudol ar yr Asesiad Llesiant a'r Cynllun Llesiant
- Monitro cynnydd ymdrechion y BGC wrth weithredu'r Cynllun Llesiant

5.0 Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb

Mae tîm cefnogi'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus eisoes wedi rhoi ystyriaeth, ac yn cydnabod yr angen am asesiadau effaith (e.e. Iaith a Chydraddoldeb), a bydd asesiadau yn cael eu datblygu a'u defnyddio pan fydd y Bwrdd yn ymgysylltu â'n cymunedau ar bwytiau penodol ac ar gyfer diweddarau'r Asesiadau Llesiant.